

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΧΠ-ΑΠΕ

5 Ιανουαρίου 2026

Σύνοψη – Εισαγωγή

Το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ:

- A] Δεν πρέπει να καταλαμβάνει έργα που διαθέτουν ΑΕΠΟ** (όπως άλλωστε ήδη έχει δηλώσει δημόσια η πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ) **και ούτε έργα που έχουν υποβάλει πλήρες αίτημα για ΑΕΠΟ**. Δεν πρέπει επίσης να καταλαμβάνει τις ανανεώσεις και τις τροποποιήσεις των έργων αυτών (εφόσον αυτές δεν οδηγούν σε αύξηση ισχύος άνω του 10% ή δεν αυξάνουν την κάλυψη της φέρουσας ικανότητας).
- B] Δεν πρέπει να περιλάβει εκτεταμένες, οριζόντιες ζώνες αποκλεισμού** (π.χ. ΖΕΠ, νησιά, περιοχές πάνω από ένα υψόμετρο κ.λ.π). **Κάτι τέτοιο είναι ευθέως αντίθετο προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία** και ιδίως το άρ. 16στ' της Οδηγίας 2023/2413 για τις ΑΠΕ, άλλως "REDIII" (όπως εξηγείται στη συνέχεια) και δεν συνάδει με τις ορθές πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο που εφαρμόζουν τη λογική των ζωνών ευαισθησίας (και όχι των ζωνών αποκλεισμού). Είναι επιπλέον αντιεπιστημονικό διότι δεν επιτρέπει τη στάθμιση ωφελειών και επιπτώσεων και **ακυρώνει στην πράξη την ανάγκη της κατά προτεραιότητα αξιοποίησης των θέσεων με υψηλό αιολικό δυναμικό¹**.
- Γ] Πρέπει να περιλάβει τις παρατηρήσεις που συνοψίζονται στο κεφ. Γ του παρόντος**. Ενδεικτικά: (i) Τα ΤΧΣ, οι ΕΠΜ και τα λοιπά υποκείμενα σχέδια να μην εισάγουν πρόσθετους περιορισμούς σε σχέση με το ΕΧΠ-ΑΠΕ, (ii) να μην λαμβάνονται ως δεσμευτικές οι εγκεκριμένες ΕΠΜ πριν την έκδοση των ΠΔ (iii) να μην εισάγει νέες ή ασαφείς ασύμβατες χρήσεις κλπ.

Κυρίως το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ πρέπει να δίνει προτεραιότητα στην αξιοποίηση των περιοχών με υψηλό αιολικό δυναμικό και να καταλείπει **«χώρο» πολλαπλάσιο** σε σχέση με αυτόν που απαιτείται για την επίτευξη του ενεργειακού στόχου του 2050. Ο λόγος είναι ο εξαιρετικά άδικος και ανισότιμος τρόπος που εφαρμόζεται η αδειοδοτική νομοθεσία από τις υπηρεσίες, γεγονός που κρατάει την αιολική ενέργεια δέσμια απίθανων διοικητικών εμποδίων. Ως αποτέλεσμα το ποσοστό επιτυχίας (success factor) μιας αίτησης για αιολικό πάρκο είναι

¹ Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα υπάρχει μια σαφής συσχέτιση τριών παραμέτρων: του αιολικού δυναμικού, του υψομέτρου και του δικτύου Natura. Βλ. <https://eletaen.gr/wind-natura/>

εξαιρετικά μικρό και επομένως, ακόμα και εάν ένα έργο δεν απαγορεύεται κατ' αρχάς από το ΕΧΠ-ΑΠΕ, η πιθανότητα να ολοκληρωθεί η αδειοδότησή του είναι πάρα πολύ μικρή².

Επιπλέον, είναι αναγκαία εξ αρχής η ακόλουθη διευκρίνιση:

Όταν ένα έργο δεν καταλαμβάνεται από τις νέες διατάξεις του επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ (λόγω των μεταβατικών διατάξεων), ή δεν εμπίπτει σε οριζόντια ζώνη αποκλεισμού, αυτό δεν σημαίνει ότι το έργο έχει εγκριθεί. Αντιθέτως, αυτό σημαίνει ότι το έργο μπορεί να αξιολογηθεί με βάση το ΕΧΠ και τα αυστηρά κριτήρια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και τα συγκεκριμένα, αναλυτικά και πραγματικά δεδομένα που έχουν συλλεγεί και υποβληθεί στις αρχές. Δεν υπάρχει πιο κατάλληλο είδος μελέτης για τεκμηριωμένη απόφαση για το εάν μπορεί να υλοποιηθεί ένα συγκεκριμένο προτεινόμενο έργο σε μια συγκεκριμένη περιοχή, από την ΜΠΕ και την ΕΟΑ.

Αντιθέτως:

- εάν θεσπισθούν εκτενείς, οριζόντιες ζώνες αποκλεισμού (π.χ. ΖΕΠ, νησιά, ψηλά βουνά κ.λ.π.), ή
- εάν εισαχθούν άδικες και περιοριστικές μεταβατικές διατάξεις,

αυτό θα οδηγήσει σε ακύρωση στην πράξη του κριτηρίου του αιολικού δυναμικού. Ειδικότερα, θα οδηγήσει στην απαγόρευση υποβολής και αξιολόγησης μιας ΜΠΕ & ΕΟΑ και άρα σε ακύρωση αξιολογών, παραγωγικών έργων που εάν αξιολογούνταν και σταθμίζονταν θα βρίσκονταν περιβαλλοντικά και χωροταξικά αποδεκτά. Πρόκειται κυριολεκτικά για μια τυφλή πολιτική: *«απορρίπτω κάτι, πριν καν το κοιτάξω για να δω περί τίνος πρόκειται και πριν εξετάσω αν πρέπει να το δεχθώ ή να το απορρίψω»*.

Για αυτό άλλωστε τέτοιες πολιτικές οριζόντιων αποκλεισμών, όπως προωθούνται, είναι -όπως αναφέρθηκε- αντίθετες προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία και ιδίως το άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII και δεν συνάδουν με τη λογική των ζωνών ευαισθησίας (και όχι των ζωνών αποκλεισμού) που εφαρμόζουν οι συνήθεις ορθές πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η προσχηματική ανησυχία ότι αν κάτι δεν "κοπεί" εκ των προτέρων, τότε θα εγκριθεί έχει ήδη απαντηθεί στην πράξη από τη Διοίκηση δια της απόρριψης πλήθους αιτήσεων για περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επομένως, **η ορθή λύση είναι ο έλεγχος και η στάθμιση των επιπτώσεων της κάθε αίτησης μέσω της αυστηρής αξιολόγησης των ΜΠΕ και ΕΟΑ και ότι η τυφλή απαγόρευση και απαγόρευση υποβολής και αξιολόγησης μιας ΜΠΕ.**

A] Μεταβατικές Διατάξεις

1. Οι νέες διατάξεις του επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ, δεν θα πρέπει να καταλαμβάνουν:
 - 1.1. τις Άδειες Λειτουργίας (ΑΛ), Άδειες Εγκατάστασης (ΑΕ), Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) και αποφάσεις υπαγωγής σε ΠΠΔ
 - 1.2. τις πλήρεις αιτήσεις για χορήγηση ΑΕΠΟ ή για υπαγωγή σε ΠΠΔ, που έχουν υποβληθεί μέχρι τη δημοσίευση του επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ. Οι αιτήσεις

² Για περισσότερα, βλ. τα καταληκτικά σχόλια του παρόντος

αυτές αξιολογούνται και οι αντίστοιχες πράξεις εκδίδονται με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο υποβολής της πλήρους αίτησης³.

- 1.3. τις ανανεώσεις της διάρκειας ισχύος των ανωτέρω αδειών και εγκρίσεων που δεν καταλαμβάνονται από το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ.
 - 1.4. την έκδοση και την τροποποίηση κάθε απαιτούμενης άδειας ή έγκρισης που έπεται της άδειας που δεν καταλαμβάνεται από το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ (π.χ. η έκδοση Α.Ε. και Α.Λ. έργου για το οποίο είχε εκδοθεί ΑΕΠΟ ή είχε υποβληθεί πλήρες αίτημα για ΑΕΠΟ κατά τη δημοσίευση του επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ).
2. Η τροποποίηση των αδειών λειτουργίας, των αδειών εγκατάστασης και των ΑΕΠΟ ή αποφάσεων υπαγωγής σε ΠΠΔ που δεν καταλήφθηκαν από το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ, όπως και κάθε άλλης συναφούς πράξης, άδειας, έγκρισης ή γνωμοδότησης που σχετίζονται με την τροποποίηση των αδειών αυτών, δεν πρέπει να καταλαμβάνεται από το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ αλλά να γίνεται με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο έκδοσης της αρχικής ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ (ή της υποβολής πλήρους αιτήματος για ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ κατά περίπτωση) εφόσον συντρέχει μία τουλάχιστον από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- (i) η τροποποίηση δεν οδηγεί σε συνολική αύξηση της ισχύος πάνω από 10% σε σχέση με την ισχύ της αρχικής ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ, ή
 - (ii) σε περίπτωση αιολικών σταθμών, δεν προκαλείται αύξηση της πυκνότητας αιολικών εγκαταστάσεων με βάση το ΕΧΠ, δηλαδή δεν αυξάνεται η κάλυψη της φέρουσας ικανότητας, σε σχέση με την αρχική ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ.
- Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τα έργα ριζικής ανακαίνισης εξοπλισμού (repowering) ή έργα που αφορούν επανασχεδιασμό και αδειοδότηση έργων εντός των ευρύτερων πολυγώνων εν λειτουργία αιολικών πάρκων.
3. Άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή βεβαιώσεις παραγωγού ή βεβαιώσεις παραγωγού ειδικού έργου ΑΠΕ που έχουν εκδοθεί κατά τη δημοσίευση του

³ Το ότι το επικαιροποιημένο ΕΧΠ-ΑΠΕ δεν θα καταλαμβάνει τις υφιστάμενες ΑΕΠΟ έχει ήδη ανακοινωθεί δημόσια από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Αισθανόμαστε λοιπόν την ανάγκη να εξηγήσουμε συνοπτικά γιατί η απαλλαγή αυτή πρέπει να επεκταθεί και στα πλήρη αιτήματα:

Για την προετοιμασία του πλήρους αιτήματος ο φορέας έχει εκπονήσει την προβλεπόμενη ΜΠΕ και -εφόσον απαιτείται και ΕΟΑ. Περαιτέρω είναι άκρως πιθανό, η διαβούλευση να έχει προχωρήσει σε ικανό βαθμό ή και να έχει ολοκληρωθεί με τη συλλογή όλων των γνωμοδοτήσεων, ή ακόμα να έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση και η υπηρεσία να βρίσκεται σε φάση σύνταξης της ΑΕΠΟ. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι όλο και περισσότερο άδικο, ένα τέτοιο έργο να υφίσταται ξαφνικό θάνατο. Είναι ακόμα περισσότερο άδικο, το αν ένα έργο θα καταληφθεί ή όχι από τις νέες διατάξεις να εξαρτάται από το πόσο έγκαιρα το Δημόσιο τήρησε τις προθεσμίες του, έκανε την αξιολόγηση και σύνταξε την πράξη της ΑΕΠΟ. Ούτε βεβαίως είναι δίκαιο αν το σχέδιο ΑΕΠΟ είχε υπογραφεί λίγες ημέρες πριν, το έργο να μην καταλαμβάνεται ενώ εάν καθυστέρησε ο υπογράφων, το έργο να υφίσταται ξαφνικό θάνατο. Όλα αυτά τα προβλήματα και οι αδικίες θεραπεύονται με την πρότασή μας.

επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ και καταλαμβάνονται από τις διατάξεις του (δηλ. δεν εμπίπτουν στις ως άνω μεταβατικές διατάξεις), επανελέγχονται ως προς τη συμβατότητά τους με τις νέες αυτές διατάξεις, με την εξαίρεση των διατάξεων που αφορούν τη φέρουσα ικανότητα. Ο επανέλεγχος του προηγούμενου εδαφίου γίνεται στο στάδιο έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων ή ΠΠΔ.

4. Ειδικά την περίπτωση που οποτεδήποτε μετά τη δημοσίευση του επικαιροποιημένου ΕΧΠ-ΑΠΕ, και για οποιοδήποτε λόγο, μειωθεί για μια Δημοτική Ενότητα (ή γενικότερα για μια περιοχή) το προβλεπόμενο μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδάφους από αιολικές εγκαταστάσεις, τότε το νέο αυτό μειωμένο ποσοστό δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αιολικών σταθμών για τους οποίους, κατά το χρόνο θέσπισής του (i) έχει ήδη χορηγηθεί άδεια παραγωγής ή βεβαίωση παραγωγού ή βεβαίωση παραγωγού ειδικού έργου και (ii) έχει υποβληθεί πλήρης αίτηση για την χορήγηση ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ. Στις περιπτώσεις αυτές η ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ εκδίδεται λαμβάνοντας υπόψη το υψηλότερο μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδάφους από αιολικές εγκαταστάσεις που ίσχυε κατά το χρόνο υποβολής της πλήρους αίτησης. Οι τροποποιήσεις των πράξεων του προηγούμενου εδαφίου εξετάζονται με βάση το υψηλότερο αυτό ποσοστό εφόσον εμπίπτουν σε μια από τις περιπτώσεις (i) ή (ii) του σημείου 2 ανωτέρω.

Β] Ο κίνδυνος από τις εκτεταμένες ζώνες αποκλεισμού - Η παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας

Στο δημόσιο διάλογο προωθείται συχνά -και ορισμένες φορές με εξαιρετική πίεση- η επιβολή εκτεταμένων, οριζόντιων ζωνών αποκλεισμού π.χ. να μην επιτρέπεται να υποβληθεί και να εξεταστεί αίτηση για αιολικά πάρκα πάνω από ένα υψόμετρο, ή σε οποιαδήποτε περιοχή ΖΕΠ, ή σε οποιαδήποτε περιοχή Natura κλπ.

Οι βασικές αρχές που παγίως υποστηρίζουμε είναι:

1. Οι εξαιρετικά εκτεταμένες a-priori ζώνες αποκλεισμού δεν είναι αποτελεσματική πολιτική. Πρόκειται για ένα επαχθές μέτρο που απαγορεύει εκ των προτέρων ακόμα και την εκπόνηση και υποβολή αίτησης ΜΠΕ και Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που θα αξιολογηθεί.

Η πίεση για τέτοιους τυφλούς, οριζόντιους αποκλεισμούς γίνεται ορισμένες φορές με επίκληση γενικών μελετών όπως είναι οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες ή άλλες ανάλογες, οι οποίες - από τη φύση τους - δεν μπορούν να αξιολογήσουν ούτε να σταθμίσουν τις επιπτώσεις ενός προτεινόμενου έργου, αφού δεν διαθέτουν ούτε συλλέγουν πραγματικά και αναλυτικά δεδομένα για την προτεινόμενη περιοχή και τον προτεινόμενο σχεδιασμό.

Τέτοιου είδους μελέτες όπως οι ΕΠΜ, πρέπει να καθορίζουν επιστημονικά την ευαισθησία των εκτεταμένων περιοχών που μελετούν και να κάνουν σαφή και επιστημονικά τεκμηριωμένη ζωνοποίηση των περιοχών αυτών. Έτσι θα παρέχουν τα κατάλληλα εφόδια στους μελετητές να συντάξουν τις ΜΠΕ και ΕΟΑ και στη Διοίκηση να τις σταθμίσει. Σε ειδικές περιπτώσεις, μπορούν να προτείνουν ένταξη μιας συγκεκριμένης υποπεριοχής σε

καθεστώς ζώνης αποκλεισμού, εφόσον αυτό τεκμηριώνεται από ολοκληρωμένη συνεκτίμηση πραγματικών και συγκεκριμένων δεδομένων για την πραγματικά υψηλή αξία της.

2. Η απόρριψη ενός συγκεκριμένου αιτήματος, και μάλιστα για αιολικό πάρκο που μετά βεβαιότητας συμβάλλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, μπορεί να γίνεται μόνο αν αποδεικνύεται με βάση επιστημονικά και πραγματικά δεδομένα του προτεινόμενου τόπου και του προτεινόμενου σχεδιασμού, και όχι με γενικές και οριζόντιες εικασίες, ότι η υλοποίησή του θα επιφέρει ανεπίστρεπτη βλάβη σε ένα άλλο προστατευτέο αντικείμενο υψηλής αξίας η οποία δεν μπορεί να αντισταθμιστεί.
3. Το κατάλληλο εργαλείο για αυτό είναι η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση και ο μηχανισμός αξιολόγησής τους και ελέγχου των έργων. Οι ΜΠΕ/ΕΟΑ εδράζονται σε αναλυτικά, πραγματικά δεδομένα που συλλέγονται συστηματικά επιτοπίως και η αξιολόγησή τους μπορεί να οδηγήσει στην αποδοχή υπό όρους ή στην απόρριψη του αιτήματος. Εναλλακτικά, μπορεί να οδηγήσει στην τροποποίηση του σχεδιασμού του, διότι μπορεί π.χ. να μην είναι αποδεκτό να εγκατασταθεί ο προτεινόμενος αριθμός ή τύπος ανεμογεννητριών αλλά πιθανά να μπορεί να υλοποιηθεί ένα μικρότερο πλήθος ή με διαφορετικά χαρακτηριστικά ή σχεδιασμό. Αυτό, προφανώς δεν μπορεί να επιτευχθεί με τις εκτεταμένες a-priori ζώνες αποκλεισμού.

Στάθμιση και εκτίμηση επιπτώσεων | Οι ΑΠΕ ως έργα υπέρτατου δημοσίου συμφέροντος

Οι ανωτέρω τρεις αρχές επιτρέπουν την εφαρμογή ενός βασικού κεφαλαίου στη διαδικασία εκτίμησης και θέσπισης προστασίας, που είναι αντικειμενικά αδύνατο να υπηρετηθεί από την τυφλή προσέγγιση των εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού: πρόκειται για τη στάθμιση ή άλλως την κατά περίπτωση αποτίμηση της σχέσης κόστους - οφέλους. Αυτή η στάθμιση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα προσφερόμενα οφέλη από την αιολική ενέργεια και του κάθε συγκεκριμένου προτεινόμενου έργου.

Εάν δεν γίνεται κατά περίπτωση η στάθμιση, ακυρώνεται στην πράξη η διακηρυγμένη αρχή ότι βασικό κριτήριο επιλογής και πρόκρισης των έργων είναι ο ενεργειακός πόρος.

Για παράδειγμα, ένα αιολικό πάρκο με άριστη ενεργειακή παραγωγικότητα λόγω υψηλού αιολικού δυναμικού (πάνω από κάποιο όριο), μπορεί να κριθεί ότι πρέπει να γίνει ακόμα και σε μια περιοχή υψηλής προστασίας διότι η υλοποίηση του θα μειώσει το κόστος ενέργειας και θα οδηγήσει στην επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων με συνολικά λιγότερες ανεμογεννήτριες. Αντίθετα, εάν σε μια άλλη περιοχή, ίδιας αξίας και προστασίας, το αιολικό δυναμικό δεν είναι τόσο καλό, μπορεί να κριθεί κατά τη στάθμιση ότι το αιολικό πάρκο δεν πρέπει να γίνει ή πρέπει να γίνει με άλλο σχεδιασμό.

Ι] Η επί της ουσίας απαγόρευση αυτής της στάθμισης, δια της θέσπισης ζωνών αποκλεισμού μέσω του ΕΧΠ-ΑΠΕ ή των ΕΠΜ, είναι αντίθετη με την Ευρωπαϊκή Οδηγία REDIII.

Σύμφωνα με το άρθρο 16στ' της Οδηγίας:

«...έως ότου επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά τη διαδικασία αδειοδότησης, ο σχεδιασμός, η κατασκευή και η λειτουργία σταθμών παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, η σύνδεση των εν λόγω σταθμών παραγωγής με το δίκτυο, το ίδιο το σχετικό δίκτυο και τα στοιχεία αποθήκευσης θεωρείται **ότι εξυπηρετούν το υπέρτερο δημόσιο συμφέρον και εξυπηρετούν τη δημόσια υγεία και ασφάλεια κατά την εξισορρόπηση έννομων συμφερόντων σε μεμονωμένες περιπτώσεις για τους σκοπούς του άρθρου 6 παράγραφος 4 και του άρθρου 16 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, του άρθρου 4 παράγραφος 7 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν, σε δεόντως αιτιολογημένες και ειδικές περιστάσεις, την εφαρμογή του παρόντος άρθρου σε ορισμένα τμήματα της επικράτειάς τους, σε ορισμένα είδη τεχνολογίας ή σε έργα με ορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τις προτεραιότητες που καθορίζονται στα ενοποιημένα (integrated) εθνικά σχέδιά τους για την ενέργεια και το κλίμα που υποβάλλονται δυνάμει των άρθρων 3 και 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τους εν λόγω περιορισμούς μαζί με την αιτιολογία τους» (έντονη γραμματοσειρά και διαγράμμιση προστέθηκαν).**

Όμως δια της θέσπισης οριζόντιων ζωνών αποκλεισμού με βάση κάποια γενικά χαρακτηριστικά μιας έκτασης (π.χ. ότι είναι ΖΕΠ ή ότι έχει υψόμετρο πάνω από ορισμένο ύψος ή ότι είναι νησί) και μάλιστα εάν αυτή ανήκει στο δίκτυο Natura, αποκλείει την εξέταση της εφαρμογής της περίπτωσης 6.4 της Οδηγίας Natura υπό το φως του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII. Δηλαδή, με τη θέσπιση ζώνης αποκλεισμού η Ελλάδα κάνει -μεταξύ άλλων- ό,τι ακριβώς περιγράφει το προτελευταίο εδάφιο του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII: περιορίζει την εφαρμογή του άρθρου αυτού σε ορισμένα τμήματα της επικράτειάς της, σε ορισμένα είδη τεχνολογίας ή σε έργα με ορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά⁴. Αυτό όμως ΔΕΝ μπορεί να το κάνει χωρίς δέουσα αιτιολόγηση και τεκμηρίωση των ειδικών περιστάσεων, που θα πρέπει κοινοποιηθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δηλαδή, η **Ελλάδα οφείλει να εξετάσει τις ειδικές περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περιοχής ή υποπεριοχής Natura και με βάση αυτές να τεκμηριώσει, εάν κρίνει, γιατί στη συγκεκριμένη περιοχή κάποια συγκεκριμένα είδη τεχνολογίας ή έργα πρέπει να αποκλειστούν από τις πρόνοιες του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII**. Είναι παραπάνω από προφανές ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει με το ΕΧΠ-ΑΠΕ ή την υποστηρικτική του μελέτη ή άλλη γενική μελέτη όπως μια ΕΠΜ. Επαναλαμβάνουμε ότι κατά την άποψη μας το ορθό εργαλείο είναι η ΜΠΕ/ΕΟΑ.

Υπενθυμίζουμε επίσης ότι με βάση την παρ. 7 του άρ. 4 του ν. 4951/2022 τα έργα ΑΠΕ χαρακτηρίζονται ως δημόσιας ωφέλειας που εξυπηρετούν, εκτός των άλλων, τη δημόσια

⁴ Στην πραγματικότητα, με τις οριζόντιες ζώνες αποκλεισμού η Ελλάδα κάνει κάτι ακόμα χειρότερο: όχι απλά αποκλείει χωρίς τεκμηρίωση την εφαρμογή του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII, αλλά αποκλείει γενικά την εξέταση οποιουδήποτε έργου. Πιο συγκεκριμένα: κατά τη γραμματική ερμηνεία του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII, εάν ένα έργο εντός περιοχής Natura αξιολογηθεί αρνητικά ως προς τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεών του, τότε τεκμαίρεται ότι πληρείται η μία από τις προϋποθέσεις του άρ. 6.4 της Οδηγίας Natura (αυτή για το υπέρτατο δημόσιο συμφέρον) και επομένως μπορεί να εξεταστεί η υλοποίησή του υπό τις λοιπές προϋποθέσεις του άρ. 6.4 της Οδηγίας Natura. Όμως, με τις οριζόντιες ζώνες αποκλεισμού αυτό αποκλείεται και επιπλέον αποκλείεται η υλοποίηση ενός έργου που εάν αξιολογείτο θα είχε θετική περιβαλλοντική αξιολόγηση.

ασφάλεια και υγεία και έχουν θετικές επιδράσεις πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον, ανεξάρτητα από τον φορέα υλοποίησής τους. Η συγκεκριμένη πρόνοια της εθνικής νομοθεσίας πρέπει φυσικά να διαβάζεται συνδυαστικά και υπό το φως του άρ. 16στ' της Οδηγίας REDIII, εάν θέλουμε να μη θεωρηθεί ότι δεν έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο η συγκεκριμένη διάταξη της Οδηγίας.

II] Επικουρικά σημειώνουμε τα ακόλουθα: Εξαιρετικής σημασίας για το πώς αντιλαμβάνεται η ευρωπαϊκή νομοθεσία τον τρόπο εφαρμογής σε όλο το χώρο (και όχι μόνο στις περιοχές Natura) της έννοιας ότι έργα ΑΠΕ αναγνωρίζονται ως υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, είναι η παρ. 2, του άρ. 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2577 όπως τροποποιήθηκε και παρατάθηκε έως την 30 Ιουνίου 2025. Συγκεκριμένα:

*«2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν, για τα έργα που αναγνωρίζονται ως έργα υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, ότι κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και αδειοδότησης **δίνεται προτεραιότητα** στην κατασκευή και τη λειτουργία σταθμών και εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και στην ανάπτυξη της σχετικής υποδομής δικτύου **κατά τη στάθμιση των έννομων συμφερόντων στη συγκεκριμένη περίπτωση.***

Όσον αφορά την προστασία των ειδών, το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση και κατά τον βαθμό που, αφενός, λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα διατήρησης των ειδών, τα οποία συμβάλλουν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση των πληθυσμών του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης (appropriate species conservation measures contributing to the maintenance or restoration of the populations of the species at a favourable conservation status) και, αφετέρου, διατίθενται επαρκείς οικονομικοί πόροι και εδαφικές ζώνες για τον σκοπό αυτόν.» (έντονη γραμματοσειρά και διαγράμμιση προστέθηκαν).

Δηλαδή, η εφαρμογή του άρθρου 16στ' της Οδηγίας REDIII περιλαμβάνει τη στάθμιση των ωφελειών σε σχέση με τις επιπτώσεις σε άλλα νομικά αγαθά που πρέπει να γίνεται ανά συγκεκριμένη περίπτωση. Μάλιστα, εάν το άλλο νομικό αγαθό αφορά την προστασία των ειδών, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση των πληθυσμών του είδους. Όλα αυτά παραβιάζονται ευθέως με την ατεκμηρίωτη, οριζόντια θέσπιση ζωνών αποκλεισμού.

Γ] Λοιπά θέματα για την επικαιροποίηση του ΕΧΠ-ΑΠΕ

Από ό,τι έχει δημοσιευθεί ή συζητηθεί κατά καιρούς, συνοψίζουμε επιπλέον τα ακόλουθα:

1. Τα ΤΧΣ, οι ΕΠΜ και γενικά όλα τα σχέδια ή μελέτες ρύθμισης χώρου ή προστασίας να μην επιτρέπεται να εισάγουν περιορισμούς και αποκλεισμούς κατά παρέκκλιση του ΕΧΠ.
2. Δεν πρέπει να λαμβάνονται ως δεσμευτικές οι πρόνοιες των εγκεκριμένων ΕΠΜ παρά μόνο τα οικεία ΠΔ μετά την έκδοσή τους. Μια ΕΠΜ αποτελεί την επιστημονική μελέτη τεκμηρίωσης του ΠΔ και του Σχεδίου Διαχείρισης κάθε περιοχής (παρ.2, πρώτο εδάφιο, άρθρο 21 του Ν.1650/1986 και παρ. 4 του ίδιου άρθρου) και ΔΕΝ είναι αυτόνομο θεσμικό κείμενο.

3. Θα πρέπει να αποφευχθεί η εισαγωγή νέων ή ασαφών ασύμβατων χρήσεων⁵ π.χ.

- Τα Παγκόσμια Γεωπάργκα της UNESCO – Ο αποκλεισμός θα πρέπει να αφορά μόνο τον ή τους Γεώτοπους, που αποτελούν το προστατευτέο αντικείμενο του Γεωπάρκου, και όχι όλη τη, συνήθως, πολύ μεγάλη έκταση του γεωπάρκου.
- Οι περιοχές άνευ δρόμων (ΠΑΔ) που καθορίζονται με αποφάσεις του ΥΠΕΝ – Η διαδικασία επιλογής και προσωρινού καθορισμού κάποιων περιοχών ως ΠΑΔ έχει παρουσιάσει σημαντικά **μεθοδολογικά, πρακτικά και θεσμικά ελλείμματα**, τα οποία έχουμε επισημάνει⁶. Επί της αρχής λοιπόν, το ΕΧΠ δεν πρέπει να περιλαμβάνει ως ζώνες αποκλεισμού τις ΠΑΔ, οι οποίες ούτως ή άλλως έχουν οριστεί προσωρινά ως τέτοιες με απλές αποφάσεις του ΥΠΕΝ χωρίς να έχει ακολουθηθεί η θεσπισμένη, μόνιμη διαδικασία του νόμου. Για αυτό το ΕΧΠ-ΑΠΕ πρέπει να περιλαμβάνει ως ζώνες αποκλεισμού μόνο ό,τι προβλέπεται στα αντίστοιχα ΠΔ όταν αυτά εκδοθούν μετά από ΕΠΜ.

Εάν παρόλα αυτά, το ΥΠΕΝ επιμένει να περιλάβει της ΠΑΔ ως ζώνες αποκλεισμού στο ΕΧΠ-ΑΠΕ, θα πρέπει να ρητά να διευκρινισθεί ότι η οριζόντια αυτή απαγόρευση θα ισχύει για όσο είναι σε ισχύ οι σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις και ότι δεν απαγορεύεται στο ενδιάμεσο διάστημα μέχρι την έκδοση του αντίστοιχου ΠΔ, η αδειοδοτική ωρίμανση δηλαδή η διερεύνηση με τις επιμέρους υπηρεσίες αν κάποιο συγκεκριμένο έργο μπορεί και υπό ποιες προϋποθέσεις να υλοποιηθεί εφόσον τελικά δεν οριστικοποιηθεί με το ΠΔ η οριζόντια απαγόρευση.

- Τουριστικοί λιμένες – Ασαφές
- Ατύπως διαμορφωμένοι στο πλαίσιο της εκτός σχεδίου δόμησης, τουριστικές και οικιστικές περιοχές – Ασαφές

4. Οριοθετήσεις οικισμών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έχουν γίνει με ΠΔ.

5. Θα πρέπει να αναφέρεται ρητά, προς αποφυγή παρερμηνειών, ότι οι αποστάσεις από άλλες εγκαταστάσεις ή σημεία ενδιαφέροντος:

⁵ Γενικά, η επικαιροποίηση του ΕΧΠ-ΑΠΕ αποτελεί μια ευκαιρία να αντιστραφεί η λανθασμένη τάση που έχει διαμορφωθεί, να **ορίζονται ποικίλες οριζόντιες ζώνες αποκλεισμού από διαφορετικά κείμενα ή αποφάσεις που δεν έχουν ισότιμη θεσμική βαρύτητα, χωρίς συντονισμό ή συνολική θεώρηση του θέματος**. Εκτός από τις ΠΑΔ, ως παράδειγμα αναφέρονται τα πρόσφατα Διαχειριστικά Σχέδια για διάφορα είδη, π.χ. Όρνιο, Ασπροπάρης, που δημιουργούν ατεκμηρίωτους -λόγω της κλίμακας στην οποία έχουν μελετηθεί - και εκτενείς, οριζόντιους αποκλεισμούς.

⁶ Βλ. το αντίστοιχο κεφάλαιο για τις ΠΑΔ στη σελ. 6 κ.ε. του Κειμένου Πολιτικής για τις ζώνες αποκλεισμού με ημερομηνία Οκτώβριος 2025:

<https://eletaen.gr/wp-content/uploads/2025/12/2025-12-23-Policy-Paper-for-zone-exclusions-9-2025-upd-10-20225f.pdf>

Για πιο αναλυτική τεκμηρίωση των σφαλμάτων των ΠΑΔ, βλ. το τεχνικό υπόμνημα που συνοδεύει το ανωτέρω Κείμενο Πολιτικής:

<https://eletaen.gr/wp-content/uploads/2025/12/2025-12-22-Technical-Paper-for-PAD.pdf>

Η συνολική ανάρτηση για τα ανωτέρω στο δικτυακό μας τόπο, μπορεί να βρεθεί εδώ:

<https://eletaen.gr/vasikes-theseis-gia-zones-apokleismou-enantia-stin-aioliki-energeia/>

(1) μετρίονται από το κέντρο του πυλώνα της ανεμογεννήτριας

(2) δεν λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση που η άτρακτος της ανεμογεννήτριας δεν είναι ορατή από την γειτνιάζουσα χρήση γης ή δραστηριότητα.

6. Απαιτείται σαφής κατηγοριοποίηση των αρχαιολογικών χώρων για τις ανάγκες του ΕΧΠ-ΑΠΕ, καθώς και καθορισμός των ελάχιστων επιτρεπόμενων αποστάσεων ανεμογεννητριών από κάθε κατηγορία. Η διατύπωση της περίπτωσης 3 του Πίνακα Γ', Παράρτημα ΙΙ του ισχύοντος ΕΧΠ-ΑΠΕ, δηλαδή αυτή που αφορά τα «Κηρυγμένα πολιτιστικά μνημεία και ιστορικούς τόπους» έχει οδηγήσει στην εσφαλμένη εφαρμογή της ζώνης προστασίας 7d σε όλους τους αρχαιολογικούς χώρους, υπό την έννοια του πολιτιστικού μνημείου. Αυτό όμως έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα και το γράμμα της αρχαιολογικής νομοθεσίας, η οποία καθορίζει συγκεκριμένες κατηγορίες αρχαιολογικών χώρων στις οποίες εφαρμόζεται μία αυστηρά προσδιορισμένη Ζώνη Προστασίας, και άλλες περιπτώσεις στις οποίες οι επιτρεπόμενες χρήσεις και η απόσταση ασφαλείας (ζώνη προστασίας) είναι αντικείμενο γνωμοδότησης των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ.
7. Στα Ειδικά Χωροταξικά υφίστανται σημεία ενδιαφέροντος όπως: «σύνθετα τουριστικά καταλύματα», «Περιοχές στις οποίες προβλέπεται από τον πολεοδομικό σχεδιασμό η ανάπτυξη χρήσεων τουρισμού – αναψυχής», «Άτυπα διαμορφωμένες, στο πλαίσιο της εκτός σχεδίου δόμησης, τουριστικές περιοχές», «Μεμονωμένες τουριστικές μονάδες, δυναμικότητας 150 κλινών».

Είναι πολύ σημαντικό πλέον να οριστούν με απόλυτη σαφήνεια αυτές οι περιοχές, να προσδιοριστεί για την κάθε μια από αυτές από ποια «βάση δεδομένων» προκύπτουν και μπορούν να αντληθούν και γενικότερα να υπάρχει μια σαφέστατη επεξήγηση. Για παράδειγμα θα πρέπει να αναφέρεται «Οικισμοί, σύμφωνα με τον σχετικό κατάλογο της ΕΛΣΤΑΤ», «Ιερές Μονές, σύμφωνα με τους σχετικούς δημόσιους καταλόγους της εκάστοτε Μητρόπολης», «Σύνθετα τουριστικά καταλύματα, σύμφωνα με σχετικό κατάλογο που αναρτά το Υπουργείο Τουρισμού στην ιστοσελίδα του», «Άτυπα διαμορφωμένες, στο πλαίσιο της εκτός σχεδίου δόμησης, τουριστικές περιοχές, όπως αυτές προκύπτουν από....»

8. Απαιτείται ειδικός χειρισμός για τις βραχονησίδες. Η μεγάλη σημασία τους για την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας, όπως και για την εθνική άμυνα και ασφάλεια εφόσον υπάρξουν σε κάποιες από αυτές ηλεκτροπαραγωγικές εγκαταστάσεις, θα πρέπει να οδηγήσει σε μια πιο συνθετική προσέγγιση: δηλαδή να μην καταλαμβάνονται οι βραχονησίδες αυτόματα από τις ζώνες αποκλεισμού που επιβάλλει το ΕΧΠ-ΑΠΕ για τον ηπειρωτικό και το λοιπό νησιωτικό χώρο, αλλά οι αιτήσεις για αιολικές εγκαταστάσεις να σταθμίζονται κατά περίπτωση λαμβάνοντας υπόψη και το εθνικό συμφέρον, την εθνική άμυνα και το γεγονός ότι, προφανώς, υπάρχει διαφοροποίηση της οικολογικής αξίας μεταξύ του πλήθους των βραχονησίδων μας. Να καταργηθεί η απαίτηση για ελάχιστη απόσταση 2,5D μεταξύ ανεμογεννητριών που είναι καθαρά τεχνικό θέμα⁷.

⁷ Διευκρινίζεται ότι οι αντίθετες διατάξεις της παρ. 1.β του άρ. 13 του ν. 4685/2020 και της παρ. 1 του άρ. 21 του ν.4951/2022 τελούν υπό την επιφύλαξη του ΕΧΠ-ΑΠΕ και επομένως το ΕΧΠ-ΑΠΕ μπορεί να ορίσει διαφορετικά από αυτές (δηλ. να αλλάξει ή να καταργήσει το 2,5D). Η ανωτέρω διάταξη του

9. Να μην υπάρχει διαφοροποίηση των μέγιστων επιτρεπόμενων πυκνοτήτων αιολικών στις Δ.Ε. που κατατάσσονται από το ΕΧΠ Τουρισμού σε κατηγορίες τουριστικές ανάπτυξης. Συναφώς, το ΕΧΠ Τουρισμού -και γενικότερα άλλα ΕΧΠ- δεν πρέπει να έχουν αντιφάσεις με το ΕΧΠ-ΑΠΕ π.χ. να μην εισάγουν πρόσθετες ζώνες αποκλεισμού ενάντια στις ανανεώσιμες.
10. Ο ορισμός των Περιοχών Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ) πρέπει να γίνει με κριτήριο το αιολικό δυναμικό και να μη συγχέεται με άλλα, μη ενεργειακά κριτήρια τα οποία, ούτως ή άλλως, κρίνονται και αξιολογούνται στη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου (ΜΠΕ & ΕΟΑ).

Καταληκτικά σχόλια

Στην περίπτωση της αιολικής ενέργειας (όπως και άλλων ενεργειακών πόρων π.χ. της γεωθερμίας ή της υδροηλεκτρικής ενέργειας) η φύση έχει ήδη χωροθετήσει. Οι στόχοι για φθηνή ενέργεια και διείσδυση των ΑΠΕ με τη λιγότερη όχληση, υπηρετούνται εάν αξιοποιηθούν οι περιοχές με το βέλτιστο αιολικό δυναμικό. Υπό το φως αυτών:

1. Υπενθυμίζεται ότι ο εθνικός ενεργειακός στόχος αφορά την επίτευξη ορισμένου ποσοστού παραγωγής ενέργειας (MWh) και όχι ισχύος (MW). Το ΕΣΕΚ περιέχει ένα σενάριο εγκατεστημένης ισχύος για την επίτευξη αυτού του ενεργειακού στόχου. Το ίδιο ισχύει για τον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό έως το 2050. Επομένως, ο έλεγχος εάν το ΕΧΠ-ΑΠΕ επιτρέπει την επίτευξη του στόχου του 2050 πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την ενεργειακή παραγωγικότητα των έργων που δεν αποκλείονται από τους περιορισμούς του ΕΧΠ-ΑΠΕ και όχι απλώς αθροίζοντας ισχύες έργων.
2. Υπενθυμίζεται επίσης ότι ο τρόπος εφαρμογής της γενικότερης αδειοδοτικής νομοθεσίας είναι εξαιρετικά προβληματικός για τα αιολικά πάρκα. Παρά τις βελτιώσεις που έχουν νομοθετηθεί στην αδειοδοτική διαδικασία των έργων Α.Π.Ε. κατά τα τελευταία έτη, τα αιολικά πάρκα αντιμετωπίζουν στην πράξη διαδικασίες και διοικητικά εμπόδια που είναι πολύ πιο αυστηρά σε σχέση με τις διαδικασίες για τα ορυκτά καύσιμα. Βασικός λόγος είναι η αδυναμία των συναρμόδιων φορέων και υπηρεσιών που δεν ελέγχονται από το Υπουργείο Ενέργειας, να εφαρμόσουν δίκαια, αποτελεσματικά και ισότιμα τη νομοθεσία: παραβιάσεις των προθεσμιών από τα κρατικά όργανα, συστηματικά αρνητικές γνωμοδοτήσεις χωρίς τεκμηρίωση, επανεξέταση και απόρριψη ήδη αδειοδοτημένων έργων με αφορμή αιτήματα βελτιωτικών τροποποιήσεών τους, άτυποι οριζόντιοι αποκλεισμοί και άλλα ανάλογα, διαμορφώνουν ένα δυσχερέστατο περιβάλλον. Ως

ν.4685/2020 έχει ως εξής: «(β) Η απόσταση μεταξύ ανεμογεννητριών να είναι μικρότερη από $2,5 \cdot D$, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε. (...)». Η ανωτέρω διάταξη του ν. 4951/2022 έχει ως εξής: «1. Στους χερσαίους αιολικούς σταθμούς δεν επιτρέπεται η απόσταση μεταξύ ανεμογεννητριών (Α/Γ) να είναι μικρότερη από $2,5 \cdot D$ », υπό την επιφύλαξη του εκάστοτε ισχύοντος Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) (...)».

αποτέλεσμα ο βαθμός επιτυχίας μιας αίτησης για αιολικό πάρκο είναι εξαιρετικά μικρός⁸. Επομένως ο «χώρος» που πρέπει να καταλείπει το ΕΧΠ-ΑΠΕ για την επίτευξη του ενεργειακού στόχου το 2050, πρέπει να περιέχει υψηλές ανοχές.

⁸ Έχει υπολογισθεί κατά το παρελθόν ποσοστό επιτυχίας 3,14%, όταν το ΥΠΕΝ δημοσίευε σχετικά αναλυτικούς πίνακες για την αδειοδοτική πρόοδο του όγκου των έργων. Από τότε (i) έχει απλοποιηθεί το πρώτο στάδιο (δηλ. η διαδικασία χορήγησης Βεβαίωσης Παραγωγής) αλλά έχουν δυσκολέψει πάρα πολύ στην πράξη τα επόμενα στάδια έως της άδεια εγκατάστασης και (ii) έχουν απορριφθεί οριστικά από τη διοίκηση πολλά αιτήματα για αδειοδότηση αιολικών πάρκων. Οπότε το ποσοστό αυτό είναι πιθανό να έχει μειωθεί και άλλο. Για περισσότερα για την αδειοδότηση βλ. <https://eletaen.gr/updated-epoptikos-odigos-adeiodotikwn-diadikasiwn-aiolikwn-parkwn/>